

комунікації властивим є аргументативний дискурс з чітко виявленою точкою зору та неаргументативний з прихованою (маніпуляція).

Крім цього, точка зору адресанта визначає риторичне розгортання дискурсу. Прагнучи до риторичної мети переконання опонента і / чи аудиторії у правильності своєї точки зору, кожний із дискусантів використовує риторичні стратегії, у межах яких застосовують різноманітні прийоми ораторського мистецтва та риторичні техніки ефективного впливу на адресата (стратегія привертання уваги, стратегія драматизації) і які сприяють ефективності дискурсу й комунікації [5, с. 158–159]. Вони можуть проявлятися на трьох стадіях: підбору матеріалу; його адаптації з метою переконання конкретної аудиторії; подачі матеріалу. Щоб досягнути максимального риторичного результату, аргументативні кроки повинні: перебувати в ефективному підборі наявного матеріалу, відповідати потребам конкретної аудиторії, на кінець, подавати матеріал дискурсивно та стилістично найбільш ефективно.

Політична риторика становить собою свідоме використання певних мовленнєвих способів впливу на публіку в боротьбі за владу. Масова аудиторія різноманітна: у її складі можна виділити людей, котрі приймають політичне рішення (у період виборів все населення відноситься до цієї категорії), людей, котрі свідомо отримують політично релевантну інформацію, і людей, котрі випадково опинилися в інформаційному просторі політичного дискурсу. Беручи до уваги ці три умовні групи адресатів, політик ставить перед собою три завдання – переконати, проінформувати та привернути до себе аудиторію, – які вимагають різних способів впливу на адресатів. У першому випадку використовуються чотири базових способи впливу на свідомість слухачів: вплив за допомогою авторитету; вплив за допомогою сили; вплив за допомогою раціональної аргументації і вплив за допомогою маніпуляції (див.: [3, с. 107]).

Політичний дискурс майже завжди є гостро публіцистичним, тому що в ньому зосереджено ствердження певної ідеї, точки зору, погляду, напрямку, ідеологічної позиції, а це неминуче означає відсторонення інших позицій, якщо навіть вони й не називаються. Вияв ідейної позиції, особливо на великий загальний слухачів, потребує пафосу, який може виражатися по-різному: вдалими перифразами, порівняннями, зіставленнями, епітетами, метафорами, морально-етичними антитезами, ствердними запереченнями; повторенням певних ідеологем; гіперболами, виділенням окремих слів і виразів, дотичних до ситуації, аритмічним синтаксисом, експресивним тонуванням.

Отже, врахування риторичних канонів слугуватиме успішному висловленню та обґрунтуванню точки зору у політичному дискурсі.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Бацевич Ф. Сучасна риторика, прагматика спілкування і категорія точки зору / Флорій Бацевич // Сучасна педагогічна риторика : теорія,

практика, між предметні зв'язки : Зб. наук. праць за матер. наук. семінару / За ред. Т. А. Космеди. – Львів : ПАІС, 2007. – С. 13–21.

2. Бацевич Ф. С. Нариси з лінгвістичної прагматики / Флорій Бацевич. – Львів : ПАІС, 2010. – 336 с.

3. Карасик В. И. Языковая кристаллизация смысла // Владимир Ильич Карасик. – М. : Гнозис, 2010. – 351 с.

4. Павлюк Л. С. Риторика, ідеологія, персуазивна комунікація / Павлюк Людмила Степанівна. – Львів : ПАІС, 2007. – 168 с.

5. Яшенкова О. В. Основи теорії мовної комунікації : навч. посіб. / О. В. Яшенкова. – К. : ВЦ «Академія», 2010. – 312 с.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Оксана Алексієвець: кандидат філологічних наук, доцент кафедри германської та фіно-угорської філології Київського національного лінгвістичного університету.

МЕТОДИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ВНЗ

Інна АХМАД

Однією з перепон, яка стоїть на шляху успішного оволодіння іноземною мовою в вищому технічному навчальному закладі, є недостатня, а інколи й відверто низька мотивація студентів до вивчення мови. Саме тому особливий інтерес представляють інтерактивні технології, метою яких є створення комфортних умов навчання, за яких кожен студент відчує свою успішність, інтелектуальну спроможність. В основу такого навчального процесу закладено співробітництво і продуктивне спілкування, спрямоване на спільне розв'язання проблем, формування здібностей виділяти головне, ставити цілі, планувати діяльність, розподіляти функції, відповідальність, критично міркувати, досягати значимих результатів.

Тому, на нашу думку, потрібно більше активізувати процес навчання, використовуючи відповідні інтерактивні технології.

Термін „інтерактивна педагогіка” відносно новий: до наукового обігу його ввів у 1975 р. німецький дослідник Ганс Фріц. У своїх дослідженнях він визначив мету інтерактивного процесу – це зміна і поліпшення моделей поведінки його учасників. Аналізуючи власні реакції та реакції партнера, учасник змінює свою модель поведінки і свідомо засвоює її. Це дозволяє говорити про інтерактивні методи як процес інтерактивного виховання.

Інтерактивність у навчанні можна пояснити як здатність до взаємодії, навчання у режимі бесіди, діалогу, дії. Отже, у дослівному розумінні інтерактивним може бути названий метод, в якому той, хто навчається, є

учасником, тобто здійснює щось: говорить, управляє, моделює, пише, малює тощо.

Корисним видом діяльності є створення дискусій англійською мовою, тематика яких може бути різноманітною. Доцільно створювати професійно орієнтовані дискусії, прив'язуючи їх до майбутньої спеціальності студентів застосовуючи відповідну спеціалізовану лексику[1]. За основу таких обговорень можна брати інформацію з прочитаних технічних текстів та статей. Викладач бере на себе роль організатора спілкування, формулює питання, звертає увагу на оригінальні думки учасників, суперечливі питання, допомагає у розв'язанні напружених моментів, що виникають під час дискусії.

Сучасний стан міжнародних зв'язків України у різноманітних сферах життєдіяльності, вихід її у європейський та світовий простори, нові політичні, соціально-економічні та культурні реалії потребують певних трансформацій і у сфері освіти як важливого державного інституту, у тому числі й у галузі навчання іноземних мов. Сьогодні, як ніколи раніше, статус іноземної мови має тенденцію до постійного зростання. Серед світової спільноти вона все більше набуває ролі засобу міжкультурного спілкування. Вимоги часу й розпочата радикальна реформа системи освіти в Україні орієнтують нинішніх і майбутніх викладачів на відмову від авторитарного стилю навчання на користь гуманістичного підходу, на застосування методів, які сприяють розвитку творчих засад особистості з урахуванням індивідуальних особливостей учасників навчального процесу й спілкування.

Викладачеві важливо знати новітні методи викладання іноземної мови, спеціальні навчальні техніки та прийоми, щоб оптимально підібрати той чи інший метод викладання відповідно до рівня знань, потреб, інтересів студентів. Адже методи навчання не є якимись простими "алгоритмізованими одиницями", їх раціональне та вмотивоване використання на заняттях з іноземної мови вимагає креативного підходу з боку викладача, адже педагогіка є наукою і мистецтвом одночасно, тому і підхід до вибору методів навчання має ґрунтуватися на творчості педагога [2].

Впровадження інноваційних методів навчання у ВНЗ необхідно здійснювати за такими напрямками [3]:

1) демократизація навчального процесу. Передбачає надання студентам „права голосу” в питаннях визначення цілей освіти, її змісту та методів навчання, які використовуються.

2) забезпечення автономії студентів у навчанні. Передбачає поступове перетворення навчання у самонавчання, коли студент одержує знання в основному за рахунок творчої самостійної роботи, самостійно шукаючи потрібну для виконання навчальних завдань інформацію та творчо її опрацьовуючи.

3) поступова зміна ролі викладача у навчальному процесі.

Основна функція викладача не просто подати матеріал та перевірити його засвоєння, а організувати самостійну роботу студентів, визначити напрямки та орієнтири навчальної роботи та надати необхідну допомогу в процесі творчого самонавчання студентів.

4) індивідуалізації навчального процесу.

5) впровадження кооперативного навчання. Цей напрям передбачає кооперацію, тобто поєднання зусиль студентів в процесі виконання навчальних завдань проблемного характеру.

6) проблемний підхід до навчання. Передбачає використання завдань, виконання яких потребує не просто репродуктивного відтворення знань, а їх творче використання.

7) інтенсифікація навчального процесу та максимальна активізація студентів у ньому. З цією метою використовується багато методів та підходів, серед яких варто зазначити: впровадження у практичні заняття презентацій, самостійно підготовлених студентами за завданнями викладача; широке використання рольових та ділових ігор, мультимедійних засобів, електронних підручників тощо.

8) інформатизація навчального процесу.

9) удосконалення системи контролю знань, навичок та вмінь, набутих студентами.

Реалізація усіх названих напрямків зможе допомогти ВНЗ вести навчальний процес на рівні європейських стандартів та вимог, успішно втілювати в життя положення та принципи Болонської декларації.

Модернізація системи освіти пов'язується, насамперед, із введенням в освітнє середовище інноваційних технологій, в основу яких покладені цілісні моделі навчально-виховного процесу, засновані на діалектичній єдності методології та засобів їх здійснення.

Інноваційні технології включають такі підходи до викладання іноземних мов, як [1]:

1) інтерактивні методи викладання. Передбачають відмову від авторитарного стилю викладання; орієнтацію на особисті якості студента; розвиток таких форм навчання, як діалог та полілог; розуміння іншомовної комунікації як спонукання партнера до діяльності мовленнєвого та немовленнєвого порядку.

2) використання технічних засобів навчання (комп'ютерних та мультимедійних, мережі Internet) для самоудосконалення, контролю знань, зберігання і використання навчальних матеріалів (планів занять, граматичних довідників, словників різних типів тощо).

Вищезазначене дозволяє зробити такі висновки. Сучасний світ потребує висококваліфікованих фахівців із знанням іноземної мови, професіоналів, зданих абсорбувати все нове та прогресивне, готових до участі у міжнародному співробітництві. Сьогодні в Україні поступово відбувається реформування навчального процесу згідно з загальноєвропейськими вимогами щодо якості освіти[4]. Ефективність навчання іноземних мов у вищій школі залежатиме від здатності

викладачів скористатися позитивним досвідом вітчизняних та іноземних вчених щодо гуманістичного підходу у навчанні. Вивчення та застосування на практиці інноваційних методологічних підходів надають можливість викладачам іноземної мови впроваджувати та удосконалювати нові методи роботи, підвищити ефективність навчального процесу та рівень знань студентів.

БІБЛЮГРАФІЯ

1. Волкова Н.П. Педагогіка. Навч. Посіб.-К.: Академвидав, 2007.- 616с.
2. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології / І.М. Дичківська. – К.: Академвидав, 2004. – 352 с.
3. Крючков Г. Болонський процес як гармонізація Європейської системи вищої освіти // Іноземні мови в навчальних закладах: науково-методичний журнал. –2004 –№1. – С. 4-8.
4. Організація навчально-виховного процесу. З досвіду роботи вищих навчальних закладів/ Ред. Салмай Н.М., Цибенко Н.В. – 2007– Випуск 10. – С.80-95.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Інна Ахмад: *ст.викладач кафедри англійської мови технічного спрямування №1 Національного технічного університету України «КПІ»*

СИНТАКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТЕКСТУ НІМЕЦЬКОМОВНОГО СМС-ПОВІДОМЛЕННЯ

Олена БЕЗЗУБОВА

На сучасному етапі розвитку суспільства смс-повідомлення як відносно нова форма комунікації привертають увагу лінгвістів. Вивчення текстів німецькомовних смс-повідомлень відзначається особливою актуальністю, адже електронний текст смс-повідомлення відрізняється від традиційного тексту низкою ознак, і, перш за все, на синтаксичному рівні.

Обмеженість смс-повідомлення у площі та кількості символів як визначальний технічний фактор смс-комунікації зумовлює економію засобів вираження і активізує механізм компресії тексту, що призначений для скорочення плану вираження тексту при збереженні в повному об'ємі плану змісту [1, 23]. В текстово-базовій смс-комунікації компресія смс-повідомлення реалізується здебільшого семіотичними способами, а саме лексичною та синтаксичною компресією [2]. Наприклад:

[Ich] Komme heute nicht. [Ich] Bin krank.

У тексті смс-повідомлення, який за прагматичним критерієм являється асертивом, спостерігається синтаксична редукція – випущення автором еліпса мовця *ich*, що висуває дієслово на першу позицію в реченні.

Найчастотнішим типом синтаксичної редукції в смс-комунікації виступає ситуативний еліпс [4, 21], до якого, окрім так званих еліпсів мовця/слухача (*Sprecher/Hörer-Ellipsen*), належать еліпс прямого доповнення та еліпс події (*Objekt- und Ereignis-Ellipsen*), які представляють собою випущення займєнника *das* та експлетивного займєнника *es* [3, 66]. Наприклад:

[Es ist] mir egal ob ihr in wuppertal seid!!! kommt sofort zurück nach München zum aufräumen!!!

Текст директивного смс-повідомлення характеризується відсутністю займєнника *es* та дієслова-зв'язки *sein* в третій особі однини *ist*.

Випущення дієслова-зв'язки *sein* є виявом структурного еліпса, під яким розуміють випущення функціонально реконструйованих «структурних слів» («*Strukturwörter*») та економію «змістових слів» («*Inhaltswörter*»), які відновлюються у контексті. До структурних еліпсів відносять детермінанти (означені артиклі та присвійні займєнники); прийменники напрямку та місця; дієслова-зв'язки, допоміжні та модальні дієслова; вербальні фрази, а також різні елементи, випущення яких є наслідуюванням телеграмного стилю [3, 66-67]. Наприклад:

*Hey L****, [hast du] Bock heute Abend essen zu gehen und mal wieder en bissl quatschen?*

В тексті смс-повідомлення-пропозиції провести разом вечір, який відповідає прагматичному призначенню комісивів, спостерігаємо синтаксичну редукцію у формі структурного еліпса – випущення дієслова *haben* в другій особі однини *hast* та ситуативного еліпса слухача *du*.

Інформаційна компресія призводить до лаконізації тексту смс-повідомлення, ступінь якої залежить від комунікативної ситуації. При цьому скорочення форми викладу інформації в тексті не впливає на змістову основу повідомлення. Синтаксичні тенденції, що спостерігаються в текстах німецькомовних смс-повідомлень, відображають зміни на рівні структури німецького речення. Синтаксичною редукцією комуніканти порушують основні властивості німецького речення: двочленність, яка передбачає наявність в реченні підмета та присудка, та визначену позицію присудка в реченні. Як наслідок синтаксична редукція спричинює невідповідність побудови речення правилам німецького синтаксису.

Дослідження синтаксично-стилістичних особливостей текстів німецькомовних смс-повідомлень являється перспективним напрямком в сучасній лінгвістиці та потребує подальшого розгляду.

БІБЛЮГРАФІЯ

1. Бабенко Л.Г., Казарин Ю.В. Лингвистический анализ художественного текста. Теория и практика: Учебник; Практикум. – М.: Флинта; Наука, 2005. – 496 с.
2. Валгина Н.С. Теория текста: учебное пособие / Нина Сергеевна Валгина. – М.: Логос, 2003. – 173 с.